

Prof. JEFFREY D. SACHS

Küresel Liderler Nerede?

Zaman daralıyor ve küresel sorunlar hızla büyüyor. Dünya son yıllardaki en büyük ekonomik krizini yaşıyor. G-8 liderlerine, “Artık işbirliği yapma zamanıdır, yapmıyorsanız gelecek yıl yeniden toplanma zahmetine katlanmayın” deme zamanı gelmiştir. Yetişkin adamların ve kadınların içi boş fotoğraflar çektiirmek için toplandığını görmek çok üzücü.

Bu ayın başlarında Japonya’da yapılan G-8 Zirvesi, küresel işbirliğinin ne kadar acınacak bir durumda olduğunu gösterdi. Dünya gitgide derinleşen bir krizin içinde. Gıda fiyatları olağandışı yükseliyor. Petrol fiyatları rekor kırıyor. Büyük ekonomiler bir durgunluk dönemine giriyor. İklim değişikliği tartışmaları giderek yayılıyor. En fakir ülkelere yapılan yardımlar, yıllarca artırılacağına dair bulunulan vaatlere rağmen durma noktasına geldi. Ve yaklaşan bu fırtınada, henüz dünya liderlerinin yaptığı elle tutulur iyi bir tek şey yok.

KÜRESEL SORUNLAR VE ÇÖZÜMLER

Dünyanın küresel sorunlara küresel çözümler bulması gerekiyor, ama G-8 liderlerinin bu çözümleri üretmediği aşikâr. Çünkü zirveye katılan siyasi liderlerin neredeyse hepsi kendi ülkelerinde halk tarafından sevilmiyor ve sadece birkaçı küresel bir lider olabilecek gibi görünüyor. Bireysel olarak zayıflar ve hatta bir araya geldiklerinde daha zayıf oluyor ve somut adım atmak konusundaki acizliklerini

dünyaya gösteriyorlar.

Dört ciddi sorun var. Birincisi, Amerikan liderliğinin uyumsuzluğu. Birleşik Devletlerin küresel sorunları tek başına çözme zamanı çoktan geçtiğinde, ortaklaşa küresel çözümler bulmak konusunda kılını bile kıpırdatmıyor. Küresel işbirliğine yönelik irade Clinton döneminde bile zayıftı, ama bu durum Bush döneminde iyice kötüleşti.

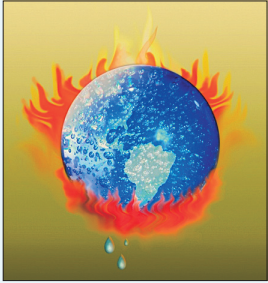
İkinci sorun, küresel finansman eksikliğidir. Fakir ülkelerdeki açlık krizi, eğer onların daha fazla gıda üretmelerine yardımcı olunursa ortadan kaldırılabilir. Küresel enerji ve iklim krizleri, dünyanın işbirliği içinde yeni enerji teknolojilerine yatırım yapması halinde çözülebilir. Sıtma gibi hastalıklar, hastalık denetimine küresel olarak koordine edilen yatırımlarla önenebilir. Okyanuslar, yağmur ormanları ve hava, çevreyi korumaya yönelik yatırım havuzları oluşturularak temiz tutulabilir.

Küresel çözümler pahalı değildir, ama bedava da değildir. Fakirliğe ve gıda üretimine ilişkin küresel çözümler bulmak ve yeni, temiz bir enerji teknolojisi geliştirmek için gereken yıllık yatırım miktarı yaklaşık olarak 350 milyar dolar veya zengin dünyanın GSYH’nin yüzde biridir. Bu yatırım yapılabilir ve askeri harcamalarla karşılaştırıldığında oldukça küçük bir rakamdır, ama G-8’in bu acil sorunlara çözüm getirmek için fiilen gösterdiği küçük çabadan çok daha önemlidir. İngiltere Başbakanı Gordon Brown, Avrupa’yı 2005’teki G-8 Zirvesi’nde dile getirilen mütevazı yardım taahhütlerini yerine getirmeye davet ederek yürekli bir girişimde bulundu, ama bu sert ve kazanılamayan bir mücadeleden öteye geçemedi.

Üçüncü sorun, küresel bilim insanları ile politikacılar arasındaki iletişimsizliktir. Bilim insanları ve mühendisler, gıda ürünü yetiştirilmesi, hastalıkların denetim altına alınması veya çevrenin korunması gibi konularda bugünün sorunlarına yönelik sağlam birçok yöntem geliştirdiler. Ve bu yöntem-

Jeffrey Sachs, Columbia Üniversitesi’nde Ekonomi Profesörlüğü ve Dünya Enstitüsü’nde Direktör görevini yürütmektedir.

**Siyasi liderler,
BM'yi ve onun
temsilciliklerini
birer rakip veya
ulusal
egemenliğe bir
tehdit olarak
algılamaktansa,
BM ve onun
temsilcilikleriyle
çalışmanın
aslında küresel
sorunları
çözmenin tek yolu
olduğunu ve
dolayısıyla da
kendi siyasi
geleceklerinin
anahtarı olduğunu
kabul
etmelidirler.**

ler, bilgi ve iletişim teknolojilerinde elde edilen küresel çözümlerin tanımlanmasını ve uygulanmasını eskisinden çok daha kolay hale getiren ilerlemeler sayesinde daha da güç kazandı.

Dördüncü sorun, küresel çözümlerin uygulanması konusunda en fazla umut vaat eden uluslararası örgütlerin, özellikle de Birleşmiş Milletler ve Dünya Bankası'nın G-8 tarafından dikkate alınmamasıdır. Bu örgütler, sıklıkla politik destekten, yeterli mali kaynaktan mahrum bırakılıyor ve sonradan, küresel sorunlar çözülmediğinde G-8 tarafından suçlanıyorlar. Bu örgütlere açık yetki ve sorumluluklar verilmeli ve ancak ondan sonra performansları sorgulanmalıdır.

G-8 BOŞ VAATLERDEN SOMUT POLİTİKALARA GEÇEBİLİR

Başkan Bush, kendi hükümetinin uluslararası topluma sırtını dönmüş olması ve o nedenle savaş ve ekonomik krize saplanması nedeniyle ABD seçmenlerinin rekor sayılabilecek bir çoğunluğu, yani yüzde 70'i, tarafından sevilmemesinin nedenini kabullenmeyi hiç istemiyor olabilir. Diğer G-8 liderleri de kendi ülkelerindeki popülaritelerinin, yüksek gıda ve enerji fiyatlarına ve kendi başlarına çözemeyecekleri ve gitgide kötüleşen küresel iklime ve küresel ekonomiye büyük oranda bağlı olduğunu muhtemelen biliyorlardır.

Politikacılar, yeni ABD başkanı ile birlikte Ocak 2009'dan itibaren, küresel işbirliğini yeniden canlandırmak suretiyle kendi siyasi geleceklerini kurtarmak ve tabii ki kendi ülkelerinin refahını sağlamak adına şanslarını iyi kullanmalılar. Fakirlikle, açlıkla, hastalıklarla, Milenyum Kalkınma Hedefleri, iklim değişikliği ve çevresel tahribatla mücadelede de dâhil ortak küresel hedefler koymak konusunda bir mutabakata varmalılar.

Bu hedeflere varabilmek için, G-8'in açık eylem takvimleri oluşturması ve bunlara kaynak sağlamak konusunda şeffaf anlaşmalar yapması gerekmektedir. En akıllıcası, her ülkenin iklim değişikliğini

azaltmak amacıyla kendi CO2 emisyonlarını vergilendirmesi ve vergi gelirlerinin belli bir kısmını da küresel sorunların çözümüne tahsis etmesi konusunda mutabık kalmak olacaktır. Kaynak yaratıldıktan sonra, G-8 vakit geçirmeksizin boş vaatlerden somut politikalara geçebilir.

SİYASİ GELECEK KÜRESEL ÇÖZÜMDEN GEÇİYOR

Dünyanın yeterli finansman desteği alan siyasi liderleri, gerçek bir küresel çaba gösterilmesine yardımcı olmak üzere konusunda uzman bilim insanları ve uluslararası örgütlerle ilişki kurmalıdır. Siyasi liderler, BM'i ve onun temsilciliklerini birer rakip veya ulusal egemenliğe bir tehdit olarak algılamaktansa, BM ve onun temsilcilikleriyle çalışmanın aslında küresel sorunları çözmenin tek yolu olduğunu ve dolayısıyla da kendi siyasi geleceklerinin anahtarı olduğunu kabul etmelidirler.

Bu temel adımlar, yani küresel hedeflerde mutabık kalmak, o hedefleri gerçekleştirmeye yönelik finansmanı sağlamak ve çözümleri uygulamak için gereken bilim insanlarını ve örgütleri kabul etmek temel bir yönetim mantığıdır. Bazıları bu yaklaşımın "küresel ölçekte mümkün olmadığını, zira siyasetin yerel olduğunu" alaylı bir şekilde öne sürerler. Ancak, bugün bütün politikacıların kendi siyasi gelecekleri küresel çözümlerden geçiyor. Bu da, bugün mümkün görünmeyen çözümleri gelecekteki ortak buluşma noktası haline getirebilir.

Zaman daralıyor ve küresel sorunlar hızla büyüyor. Dünya son yıllardaki en büyük ekonomik krizini yaşıyor. G-8 liderlerine, "Artık işbirliği yapma zamanıdır, yapmıyorsanız gelecek yıl yeniden toplanma zahmetine katlanmayın." deme zamanı gelmiştir. Yetişkin adamların ve kadınların içi boş fotoğraflar çekirmek için toplandığını görmek çok üzücü.